

Anmäla behov om ställföreträdare

En broschyr för dig som arbetar inom
socialtjänst eller vård.

Gemensamma överförmyndarnämnden
Liunorbv. Markarvd. Älmhult

När någon behöver en ställföreträdare

Du som arbetar inom socialtjänsten eller vården kommer ibland i kontakt med personer som inte kan bevaka sina egna intressen. Det kan då bli aktuellt för personen att få en ställföreträdare genom en god man eller en förvaltare.

I den här broschyren kan du läsa om vad godmanskap och förvaltarskap innebär, ditt anmälningsansvar och hur du gör för att skicka in en anmälan till överförmyndaren.

Vem kan få en ställföreträdare?

För att en person ska få en ställföreträdare, i form av en god man eller förvaltare, ska den enskildes behov av hjälp vara till följd av sjukdom, psykisk störning eller liknande som gör att personen inte kan bevaka sina egna intressen. Det ska också finnas ett samband mellan den enskildes sjukdom eller tillstånd och behovet av hjälp. Den enskildes behov av hjälp ska heller inte kunna tillgodoses på ett mindre ingripande sätt.

För att en enskild ska kunna få en förvaltare krävs också att den enskilde uppenbart är ur stånd att vårda sig själv eller sin egendom. I många fall innebär det att det finns påtagliga risker för personen att skadas till hälsa och vad gäller sina tillgångar om denne inte får en förvaltare.

Vad gör en ställföreträdare?

Att vara ställföreträdare innebär en samordnande och administrativ roll och kan omfatta uppgifter som innebär att "se till att":

- **Bevaka rätt** genom att se till att huvudmannens rättigheter tas tillvara i kontakt med myndigheter och samhället i stort. Men också genom att ta tillvara på huvudmannens intressen i samband med rättshandlingar, till exempel genom att ansöka om bidrag och insatser.
- **Förvalta egendom** genom att ta hand om huvudmannens ekonomi och tillgångar, till exempel genom att betala räkningar och göra upp en budget.
- **Sörja för person** genom att försäkra sig om att huvudmannen har tillräckliga

Ställföreträdare

Ett samlingsnamn för god man och förvaltare.

Huvudman

En person som har en god man eller förvaltare.

insatser, bra omvårdnad och boende. Till exempel genom att ha kontakt med boende, vid besök hos huvudmannen eller i kontakter med huvudmannens nätverk.

Uppgifter utanför uppdraget

En ställföreträdare kan aldrig fatta beslut om boende och vårdfrågor mot huvudmannens vilja. Den typen av personliga frågor ligger utanför uppdraget. En ställföreträdare ansvarar exempelvis inte heller för följande uppgifter:

- Hämta ut mediciner
- Städa och montera möbler
- Utflykter och socialt umgänge
- Följa med till läkare, följa med på uppföljning gällande barn i skola eller socialtjänst
- Handla åt huvudmannen

Din anmälningskyldighet

Inte alla inom hälso- och sjukvården (vården) har *anmälningskyldighet utan endast verksamhetschef där patienten är intagen*. All personal inom socialtjänsten är dock anmälningskyldiga man tror att någon kommer att vara *i behov* av god man. Detsamma gäller om en enskild redan har ställföreträdare, men inte längre har behov av det. Vård och socialtjänst är också skyldiga enligt lag att lämna ut de uppgifter som överförmyndaren behöver om komplettering begärs. Vid godmanskap bygger dock anmälningskyldigheten på att den enskilde vill ha en god man. Ingen kan få en god man *mot sin vilja*.

Anmälningskyldigheten är baserad på bestämmelser i socialtjänstförordningen,

hälso- och sjukvårdsför ordningen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Innan du gör en anmälan

Innan du gör en anmälan om behov av ställföreträdare ska du alltid överväga om en mindre ingripande lösning kan fungera. Det kan till exempel vara:

- **Hjälp från anhöriga eller närstående.** Om den enskilde har förmåga att lämna sitt samtycke kan personen utfärda en fullmakt till en anhörig eller närstående, som då kan företräda den enskilde.
- **Framtidsfullmakt** kan komplettera fullmakt.
- **Anhörigbehörighet.** Om den hjälpbehövande personen inte har förmåga att lämna sitt samtycke har anhöriga enligt lag rätt att utföra rättshandlingar som rör personens dagliga liv. Det kan exempelvis handla om att betala räkningar eller att ansöka om hemtjänst och korttidsboende. För mer info se www.swedishbankers.se
- **Insatser från socialtjänsten.** Om en person har en funktionsnedsättning kan denne ha rätt till insatser via socialtjänsten.
- **Budget- och skuldrådgivning.** Om en person har skulder eller behöver hjälp att se över sin ekonomi kan personen få råd och stöd av kommunens budget- och skuldrådgivning. Till exempel genom att lägga upp en budget, se över inkomster och utgifter, eller hjälp vid ansökan om skuldsanering. Du hittar mer information på kommunens hemsida där du bor.

Bra att veta

Godmanskap

Godmanskap är en frivillig insats som förutsätter samarbete, samråd och samförstånd mellan den gode mannen och huvudmannen. Ingen kan alltså få en god man mot sin uttalade vilja. En huvudman som har god man behåller sin rättshandlingsförmåga. Det innebär att personen fortfarande har rätt att till exempel ta ut pengar från sina bankkonton, ingå avtal och säga nej till olika insatser. Eftersom godmanskap bygger på samarbete mellan huvudmannen och den gode mannen, är huvudregeln att den enskilde ska lämna sitt samtycke till att få en god man. En person som inte uttryckligen motsätter sig, men saknar förmåga att lämna sitt samtycke, t ex på grund av demens kan också få god man.

Förvaltarskap

Förvaltarskap är en tvångsåtgärd som innebär ett stort ingrepp i den personliga integriteten. Det innebär att huvudmannen förlorar sin bestämmanderätt i de delar som förvaltarskapet omfattar. Det kan exempelvis innebära att huvudmannen inte kan ingå avtal och att förvaltaren bestämmer över huvudmannens ekonomi. Förvaltaren behöver heller inte huvudmannens samtycke för åtgärder.

Tingsrätten är generellt försiktig med att besluta om förvaltarskap. Vid förvaltarskap ska behovet vara tydligt och väldokumenterat, och det är en förutsättning att personens hjälpbehov inte kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder. Enbart allmänna påståenden om att samverkan mellan den gode mannen och huvudmannen inte fungerar är inte tillräckligt utan det krävs att det föreligger en konkret risk för skada för den enskilde t.ex. vad gäller ekonomi eller annan utsatthet då huvudmannen inte prioriterar sina basala behov.

Så gör du en anmälan

Skillnad på ansökan och

anmälan

Om en person själv anser sig behöva hjälp av en ställföreträdare kan personen skicka in en ansökan direkt till tingsrätten. En ansökan kan också göras av personens närmast anhöriga eller av oss på överförmyndaren. Ansökan skickas till tingsrätten i den kommun där personen är folkbokförd. Du som arbetar i socialtjänsten kan inte ansöka om ställföreträdare åt någon, men har som tidigare nämnts en skyldighet att anmäla behov av ställföreträdare till överförmyndaren. Likaså verksamhetschef inom vården. När en anmälan har kommit in till oss på överförmyndaren, bedömer vi behovet av ställföreträdare och skickar in en ansökan till tingsrätten.

Bra att veta

Det är alltså skillnad på att ansöka om ställföreträdare och att anmäla behov av ställföreträdare. Ansökan från enskild ska skickas direkt till tingsrätten medan en anmälan handläggs av överförmyndaren innan den skickas till rätten. Om en person behöver hjälp av dig som arbetar inom socialtjänsten eller hälso- och sjukvården att fylla i en ansökan om ställföreträdare, rekommenderar vi att du istället skickar in en anmälan om behov till oss på överförmyndaren. I många fall kan det annars ställas för höga krav på den enskilde själv i samband med att behovet utreds. Han eller hon behöver då själv driva frågan i högre grad jämfört med en anmälan då överförmyndaren i större utsträckning kan vända sig till anmälararen.

Anmäla behov av god man

När du som socialekreterare eller verksamhetschef ska göra en anmälan om behov av god man ska du använda dig av blanketten Ansökan eller anmälan om behov av god man. www.etjanst.ljungby.se I största möjliga utsträckning är det bra om du som anmälare verkar för att den enskilde medvetande- görs om anmälan, vilket om möjligt innebär att han eller hon samtycker genom att sätta ett kryss i rutan

för samtycke på blanketten. Det kan annars vara svårt för överförmyndaren att i ett senare skede få in ett samtycke från den enskilde, vilket kan resultera i att anmälan avskrivs.

Om den enskilde inte uppfattas ha förmåga att avge samtycke ska det anges i på blanketten.

Viktigt för anmälare från hälso- och sjukvården!

Tänk på att andra yrkeskategorier än verksamhetschefer inom hälso- och sjukvården inte har anmälningskyldighet. De måste därför iaktta sekretessbestämmelserna innan anmälan görs! Anmälan kan göras genom inskickande av läkarintyg. Det måste dock framgå att det är en anmälan!

Socialt underlag från anmälare vid social

myndighet

För att vi på överförmyndaren ska kunna göra en så bra bedömning som möjligt är det viktigt att din anmälan innehåller ett socialt underlag som beskriver huvudmannens situation och förutsättningar. Det sociala underlaget ska baseras på den kännedom anmälararen utifrån sin organisatoriska tillhörighet vet om den enskilde.

Någon ny utredning, som innebär nytt inhämtande av uppgifter, ska dock inte göras. Underlaget ska baseras på befintlig kännedom. Om anmälararen svarar tillräckligt utförligt på frågorna i blanketten räcker det oftast som underlag, men tänk på att följande har betydelse för av rätten till god man:

- Ekonomiska förhållanden med beskrivning av hur den enskilde har förmåga att hantera pengar, förstå pengars värde och t ex hantera impulser om det är aktuellt. Beskriv förmåga till konsekvenstänkande och eventuella konkreta risker.
- Bostadssituation och förmåga att förhålla sig till eventuellt andra boende i aktuell boendeform. Klarar sig den enskilde i aktuell boendeform och med ev. aktuell stöd. Har den enskilde och socialtjänsten samma syn på behovet av stöd?

- Redovisning av eventuella funktionsnedsättningar och hur de påverkar den enskildes förmåga att hantera sin vardag vad gäller ekonomi, ta emot stöd från socialtjänsten och att i övrigt svara för sin livssituation.
- Social situation där beskrivning lämnas av hur den enskildes nätverk ser ut, förmåga att interagera i förhållande till socialt nätverk och i förhållande till personal och förmåga att upprätthålla relationer över tid.
- Namn och kontaktuppgifter till anhöriga och professionellt nätverk.
- Hur personen fungerar i sin vardag
- På vilket sätt personen saknar förutsättningar att själv ta ansvar för sig och hur hjälpbehovet ser ut. Beskriv eventuella konkreta risker om de nuvarande förhållandena får fortgå.
- Information om den enskildes inställning till att få en ställföreträdare.
- Om det finns eget förslag på ställföreträdare. I sådana fall ska kontaktuppgifter till personen finnas med.
- Varför huvudmannens hjälpbehov inte kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder, såsom genom anpassning av befintligt stöd i förhållande till funktionsnedsättningen eller annat stöd med utgångspunkt från det behov anmälaren ser finns, eller genom att hänvisning till hand- läggare för att ansöka om annat stöd som bättre svarar mot den enskildes behov.

Stöd i samband med resa till hälso- och sjukvården för utfärdande av intyg

För de som inte på egen hand kan ta sig till hälso- och sjukvården hänvisas till färdtjänst. Vid användande av färdtjänst kan medföljande beviljas, men förutsätter att den enskilde har någon i sin närhet som då följer med. Stödet ges endast i bilen. Vissa personer med psykisk problematik, demens, eller som är rullstolsburna eller har andra funktionsnedsättningar som innebär att de inte kan ta sig eller orientera sig utan stöd i anslutning till boende eller på resmålet, är beroende av att ansvariga huvudmän för färdtjänst, socialtjänst och hälso- och sjukvård samverkar kring den enskilde för att ett läkarintyg ska kunna

utfärdas. Ett utfärdande av intyg kan idag även ske genom kontakt via videolänk.

Underlag från hälso- och sjukvården

Även verksamhetschef vid hälso- och sjukvården ska inge en anmälan på särskild blankett eller genom att skriva på egenhändigt utformad skrivelse av vilken det framgår att det är fråga om anmälan.

Endast ett insändande av ett läkarintyg utan anmälan, kan innebära ett sekretessbrott om det inte t ex anges i särskilt följebrev att anmälan görs och att intyget utfärdas att bifogas denna eller med angivelse om att ansökan som inkommer separat från den enskilde.

Läkarintyg

Kommer inte läkarintyg in tillsammans med anmälan kan överförmyndaren förelägga hälso- och sjukvården att inkomma med detta. Blankett för läkarintyg finns på Socialstyrelsens hemsida www.socialstyrelsen.se i anslutning till HSLF-FS 2018:54. Tänk på att det enligt lag är tingsrätten som bedömer behovet av och beslutar om ställföreträdare och inte läkare! Att intyga att en person inte förstår "vad saken gäller" innebär att han eller hon inte har förmåga att förstå och återberätta information, som lämnats om vad det innebär att få god man eller förvaltare. Kontakta gärna oss om du är osäker! Läkarutlåtandet bör innehålla information om på vilket sätt läkaren har haft kontakt med patienten och ange:

- sjukdomstillstånd, psykisk störning eller annat liknande förhållande (diagnos)
- mottaglighet för att ta emot vård- och behandling från hälso- och sjukvården, vad som utgivits och vilka resultat det har givit.
- vad läkaren utifrån sin medicinska kunskap om funktionsnedsättningen eller sjukdomstillståndet vet om den enskildes förmåga att
 - tänka, planera sin vardag
 - hantera pengar och förstå pengars värde.
 - hantera eventuell impulsivitet.
 - förstå sin situation i förhållande till omgivningen

- ta emot stöd för att avhjälpa sina svårigheter
- kommunicera sina behov i förhållande till sin omgivning och till myndigheter.
- förstå konsekvenserna av sitt agerande till följd av sjukdomen eller funktionsnedsättningen genom en exemplifiering av aktuella och konkreta risker för den enskilde att hamna i t ex bostadslöshet, ekonomiska svårigheter eller annan utsatthet.
- i övrigt svara för sin livssituation
- **hur** läkaren i kontakten kunnat uppfatta att **den enskilde konkret har brister i ovanstående**

Det är också oerhört viktigt att det finns en samstämmighet i den lämnade beskrivningen i förhållande till de kryssrutor som fylls i ifråga om t ex den enskilde förstår vad saken gäller.

Att uppenbarligen inte förstå vad saken gäller

Att den enskilde förstår vad saken gäller innebär inte enbart att kunna bekräfta att han eller hon vill ha en god man utan kräver att läkaren gör en bedömning utifrån ovanstående redovisning att den enskilde dels har insikt om sin sjukdomsproblematik och de konsekvenser denna innebär och också har en realistisk syn på hur det är lämpligt att agera i olika situationer för att tillgodose sina behov. Eventuella brister i förmågan ska ha koppling till de aktuella sjukdomstillståndet eller nedsättningen. Att intyga att patienten uppenbarligen inte förstår, innebär att läkaren på grundval av kontakt och inhämtade uppgifter, men utan vidare medicinsk utredning av t ex specialist kan göra bedömningen.

Vid ifyllande av kryssrutor där läkaren finner att stödbehov finns av stöd inom de områden där god man kan komma ifråga ska läkaren endast kryssa i dessa om läkaren anser sig ha full kunskap om vad rollen som god man i de aktuella delarna innefattar. I annat fall måste läkaren inhämta sådana kunskaper som innebär att ett ställningstagande kan göras. Det kan ske genom kontakt med överförmyndaren. Men det kan även innebära att annan kunskap om hur patienten faktiskt fungerar i sin vardag då läkaren inte har löpande kontakt

med patienten. Sådan information kan inhämtas från anhörig som är medföljande vid besöket, från personal inom socialtjänsten m.fl. Det är viktigt att läkaren då fråga är om sjukdomstillstånd eller funktionsnedsättning som sätter ned den enskildes kognitiva förmåga eller enskildes förmåga till att själv överblicka konsekvenser av sina egna handlingar baserar intyget enbart till patientens egen berättelse.

Det är vidare fullt möjligt för läkaren att då intygande svårligen kan ske utifrån hur kännedomen och kontakten med patienten sett ut, enbart välja att intyga om patienten förstår vad saken gäller, men att vad gäller de områden en god man kan behöva hjälpa till med hänvisa till att frågan närmare får utredas av överförmyndaren.

Sker inte intygande i enlighet med ovanstående kan överförmyndaren komma att förelägga läkaren att komma med förtydliganden ifråga om ovanstående.

Anmäla behov av förvaltare

Då förvaltarskap är en tvångsåtgärd ställer det högre krav på den som anmäler behovet att kunna visa att huvudmannen inte kan få sitt hjälpbehov tillgodosett på något mindre ingripande sätt. Om du som arbetar inom socialtjänsten eller vården är osäker på om en person du möter har behov av förvaltare, kan det vara bra att kontakta överförmyndaren för råd innan du anmäler behovet.

När du gör en anmälan om behov av förvaltare får du gärna skriva den som löpande text med passande underrubriker. Du kan ha frågorna från blanketten Ansökan eller anmälan om behov av god man som utgångspunkt när du beskriver huvudmannens bakgrund.

Komplettera sedan med följande saker:

- En specifikation av personens ekonomiska situation, samt skriftliga underlag som styrker uppgifterna. Beskriv personens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder samt hur och när de uppkom
- En beskrivning av vad som har gjorts för att hjälpa personen, samt varför det inte har varit tillräckligt eller inte fungerat

- En motivering till varför det inte är tillräckligt med mindre ingripande åtgärder
- En beskrivning av vilka åtgärder en förvaltare förväntas utföra
- En beskrivning om vilka konsekvenser det skulle få om huvudmannen inte får en förvaltare
- En beskrivning av på vilket sätt personens situation skulle förbättras eller förändras om denne skulle få en förvaltare

Läkarintyg vid anmälan om förvaltarskap

Ett läkarintyg ska finnas med i din anmälan om behov av förvaltare. Det finns en speciell blankett för läkarintyg angående förvaltarskap där läkaren bland annat ska ta ställning till om huvudmannen saknar förmåga att vårda sin egendom och sig själv. Läs motsvarande text som finns under god man.

Blankett för läkarintyg finns på socialstyrelsens hemsida. www.socialstyrelsen.se

Vid akut behov

Om en person är i akut behov av en ställföreträdare kan du anmäla det till överförmyndaren. Tingsrätten kan då fatta ett tillfälligt beslut som gäller fram till dess att ett slutgiltigt beslut kan fattas.

Om situationen förändras

Om den aktuella situationen förändras i ett ärende där du har anmält behov av ställföreträdare, är det viktigt att du kontaktar oss på överförmyndaren och meddelar vad som ändrats.

Från anmälan till beslut

1. Överförmyndaren handlägger

När en anmälan om behov av ställföreträdare kommer in till överförmyndaren fördelas den till en av våra handläggare för bedömning. Om det saknas uppgifter skickar handläggaren en begäran om komplettering till dig som gjort anmälan.

När ärendet är komplett bedömer handläggaren om överförmyndaren ska ansöka till tingsrätten eller om ärendet ska lämnas utan åtgärd. Om ärendet lämnas utan åtgärd skickar vi ett meddelande till dig som anmält behov av ställföreträdare, efter att beslut fattats att avskryva ärendet utan åtgärd. Ett sådant beslut är inte överklagbart utan anmälan får ske på nytt när behov uppkommer. Huvudmannen får ett beslut.

2. Ställföreträdare tillfrågas

Innan vi på överförmyndaren skickar in en ansökan till tingsrätten frågar vi först en ställföreträdare. Om den tillfrågade ställföreträdaren är intresserad kontaktas den enskilde av den tilltänkte ställföreträdaren för att för att bestämma träff. Vid behov kan detta kräva att antingen

överförmyndaren eller socialtjänsten finns med och underlättar.

3. Huvudmannen godkänner den tilltänkta ställföreträdaren och huvudmannen

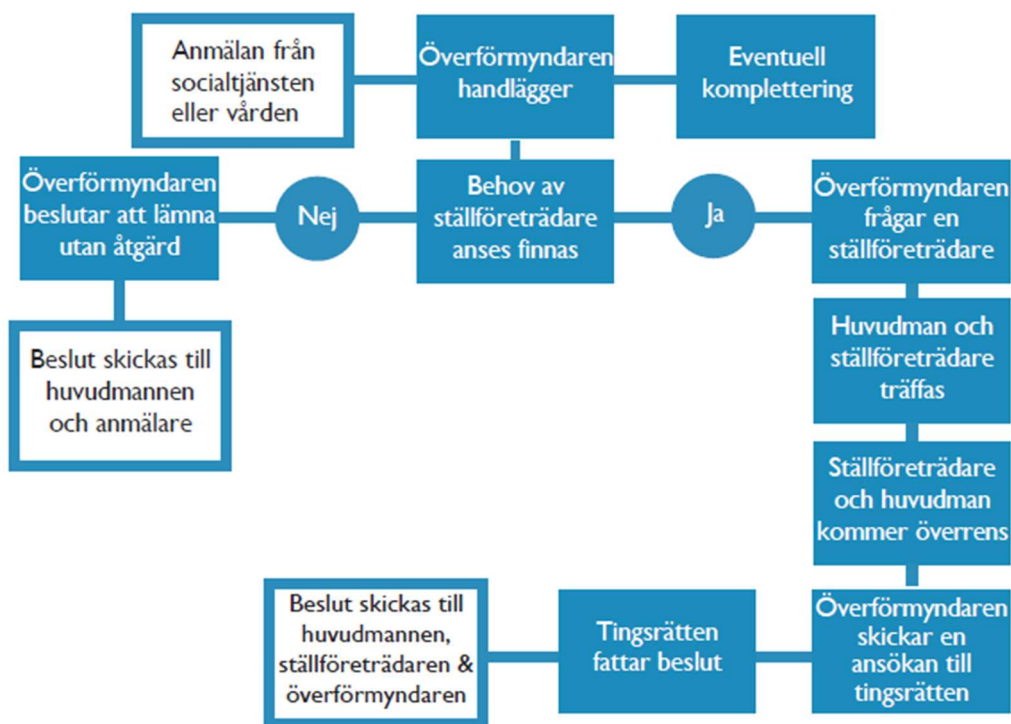
När det gäller godmanskap är huvudregeln att den enskilde ska godkänna den tilltänkta ställföreträdaren genom att lämna skriftligt samtycke. Om den enskilde inte har förmåga att lämna sitt samtycke, behöver endast den tilltänkte ställföreträdaren ta sig an uppdraget. Vid anmälan om behov av förvaltare krävs inget samtycke från enskild, då förvaltarskap är en tvångsåtgärd.

4. Överförmyndaren ansöker

Ställföreträdaren skickar sedan in sitt åtagande till oss på överförmyndaren, tillsammans med den enskildes samtycke. Vi skickar därefter in en ansökan till tingsrätten, som fattar beslut.

5. Tingsrätten fattar beslut

Tingsrätten fattar sedan beslut om att huvudmannen ska få en ställföreträdare, samt vem som ska utses till ställföreträdare.

Bra att veta om ställföreträdarskap

Arvode till ställföreträdaren

Ställföreträdare har rätt att få ersättning för sitt uppdrag och huvudregeln är att huvudmannen står för arvodet. Det går inte att förhand fastställa hur stort arvodet kommer bli, men några faktorer som påverkar storleken är uppdragets omfattning och komplexitet.

Om huvudmannens skattepliktiga inkomst är lägre än 2.65 prisbasbelopp och tillgångarna mindre än 2 prisbasbelopp betalar kommunen arvodet till ställföreträdaren.

Du kan läsa mer om prisbasbelopp på SCB:s hemsida: [Prisbasbelopp för 2020](#).

Sekretess

Ställföreträdare omfattas inte av sekretess, men ska inte avslöja uppgifter om sin huvudman, annat än när det är nödvändigt för uppdraget. Huvudmannen och personens närmast anhöriga har rätt att ta del av de handlingar som rör ställföreträdarskapet och som förvaras hos överförmyndaren.

Personer med förvaltare kan inte vara förmyndare

En person som ställs under förvaltare kan inte samtidigt vara förmyndare för ett minderårigt barn. Vanligtvis är barnets förmyndare detsamma som förälder eller vårdnadshavare.

Om barnet har två förmyndare blir den andra personen per automatik ensam förmyndare. Om personen som ställs under förvaltare är ensam förmyndare behöver en särskilt förordnad förmyndare utses för barnet. Det beslutet fattas av tingsrätten. Det är överförmyndaren som utreder behov av förmyndare. Förmyndarskapet tar då endast sikte på att skydda barnets ekonomi. Är barnet i behov av företrädare även i de delar som avser vårdnadshavarskapet ska socialtjänsten utreda behovet av särskilt förordnad vårdnadshavare. I rollen som särskilt

förordnad vårdnadshavare ingår även förmyndarskapet.

Personer som inte kan få ställföreträdare

Lagstiftningen om godmanskap och förvaltare är till stor del ålderdomlig och motsvarar inte alltid de förhållanden som råder i samhället idag. Regelverket är inte heller heltäckande. Därför inträffar det ibland att hjälpbehövande personer varken kan få god man eller förvaltare. Det kan till exempel vara så att en person inte har förmåga att upprätthålla ett fungerande samarbete med en god man, men där det inte samtidigt finns tillräckligt påtagliga risker för att motivera ett förvaltare. Ibland är uppgifterna i läkarintyg jämfört med övriga omständigheter som inkommit motstridiga. Rätten fäster i första hand tilltro till läkarintyget framför övrig utredning. Men om intyget inte redovisar att den enskilde har sådana svårigheter att det påverkar vardagen i sådan utsträckning som krävs, kan det bli avslag. Att någon inte klarar sig språkligt ger inte heller rätt till ställföreträdare. Om det inte inkommer läkarintyg och samtycke i samband med anmälan kan ärendet komma att avskrivas. Likaså om behovet kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärd. Det går inte att överklaga beslut om avskrivning. Om nya omständigheter framkommer ska anmälan istället göras på nytt.

Informera föräldrar om myndighetsåldern

När ett barn som har behov av ställföreträdare fyller 18 år, kan barnets vårdnadshavare inte ansöka om insatser för barnet på samma sätt som tidigare. Det är därför bra att du som arbetar inom socialtjänsten eller vården informerar föräldrar eller vårdnadshavare till barn med exempelvis funktionsnedsättning så tidigt som möjligt om vad myndighetsåldern innebär. Det gör det enklare att hitta en ställföreträdare i god tid som både föräldrar och barn kan känna sig bekväma med.

Särskilt om anmälare och sekretess

Verksamhetschef inom hälso- och sjukvården där enskild är intagen har som tidigare nämnts en anmälningsskyldighet till överförmyndaren då det kan antas att någon är i behov av ställföreträdare. Men det gäller inte övriga personalgrupper inom hälso- och sjukvården. Åtgärder som vidtas utifrån en skyldighet innebär även att det föreligger en rätt att bryta den sekretess som gäller inom den anmälande myndigheten i förhållande till utomstående.

JO har i ett ärende 1988-4228 inte ansett att sekretessbrott skett då annan personal inom hälso- och sjukvården gjort en anmälan, men då var fråga om en dement person som inte bedömdes lida men utifrån sitt hälsotillstånd.

Anmälande myndighet ska också vara medveten om att uppgifter som lämnas till överförmyndaren inte omfattas av sekretess i förhållande till huvudmannen själv, make, maka, sambo eller närmaste släktingar, jfr 16 kap 7 § föräldrabalken. De uppgifter som lämnas i samband med anmälan ska därför vara relevanta för bedömning av rätten till ställföreträdare.

Anmälningsskyldigheten omfattar även skyldighet att anmäla när någon är i behov av förvaltare och likaså när någon finner att en person inte längre är i behov av ställföreträdare.

Om någon som i grunden är anmälningsskyldig finner att den som är ställföreträdare inte sköter sitt uppdrag kan personal inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården endast påtala detta till överförmyndaren om de förhållanden som uppmärksammas innebär att det går emot den verksamhet som bedrivs. Det kan t ex handla om att personal inte kan ge det stöd en enskild behöver inom socialtjänsten för att den gode mannen motarbetar detta. Eller kan det vara fråga om att socialtjänsten inom ramen för sitt uppdrag verkar för att ge en person den omvårdnad en huvudman är berättigad till, men där det omöjliggörs genom att ställföreträdare motarbetar socialtjänsten i detta genom att

påverka huvudmannen att motsätta sig insatser eller genom att på annat sätt agera störande. information som förvaras hos överförmyndaren är tillgänglig för huvudmannen och hans närmaste anhöriga.

I andra situationer kan ett påtalande om ställföreträdarens olämplighet innebära sekretessbrott. Det är därför viktigt att personal avgränsar den information som skickas över till överförmyndaren i samband med klagomål så att inte kopia av hela journalsidor bifogas utan endast de avsnitt som är relevanta.

Om överförmyndaren

I alla kommuner finns en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. I lagtexten står det genomgående överförmyndaren. Ljungby, Markaryd och Älmhult har valt att bilda en gemensam överförmyndarnämnd.

Våra arbetsuppgifter är att utreda behov av ställföreträdare och att utöva tillsyn över deras uppdrag. Tillsynen sker bland annat genom granskning av de redovisningar som ställföreträdare varje år lämnar till överförmyndaren. Vi beslutar även om olika tillstånd kopplade till ställföreträdarskap och utreder även klagomål på ställföreträdare.

Kontakta oss

Har du frågor om hur du anmäler behov av ställföreträdare eller vill du ha mer information om ställföreträdarskap? Du är alltid välkommen att kontakta oss på överförmyndarenheten.

På <https://www.ljungby.se/godman> hittar du information samt ansöknings- och anmälningsblankett och samlad information för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Där finns också information och aktuella blanketter för ställföreträdarskap, som i huvudsak är riktad till ställföreträdare.

Telefonnummer: 0372-78 98 00

E-post: overformyndaren@ljungby.se Besöksadress: Olofsgatan 9, Ljungby

Postadress: Box 341 83 Ljungby